

Світлана АНТОНИШИН – сучасна українська письменниця й журналістка. Народилася 19 жовтня 1959 року в місті Бродах Львівської області. Закінчила факультет журналістики Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Довгий час працювала за фахом, зокрема в міській газеті «Вечірній Київ». Сьогодні – на творчій роботі. Живе у Бродах.

Літераторка є членом Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України. Працює в галузі поезії, прози та літературної критики. Її перу належить шість поетичних збірок, найновіша з яких – «Бар'єр» – вийшла 2014 року у львівському видавництві «Сполом»; дві прозові книги; чимала кількість публікацій у періодиці. Творчість письменниці відзначена низкою літературних премій, зокрема премією імені Б. Нечереди за збірку «Бар'єр» (2014).

Пропонуємо нашим читачам утішне знайомство з високохудожнім словом обдарованої мисткині.

СВІЧА НА ІРРЕАЛЬНИХ БЕРЕГАХ

З ЖИТТЯ РАВЛИКА

Стоїть розгублене хлоп'я...
 А поріг високий-високий.
 З нього видно велике подвір'я
 І маленького равлика біля калюжки.
 Хлопчик хоче до равлика.
 Равлик боїться хлопчика,
 Але нікому про це не зізнається,
 Бо соромно...
Стоїть розгублене хлоп'я...
 Переступити поріг – страшно.
 Повернути назад – гірко.
 І двері навстіж,
 І равлик близько...
 Але ж поріг високий-високий.
Ма-мо-о!..

* * *

Юнак зупинивсь на порозі дитинства...
 Який же той поріг
 Низький і зачовганий!
 З нього майже нічого не видно,
 Хіба що хвіртку кольору неба
 І три дороги кольору хмари...
Юнак зупинивсь на порозі дитинства...
 Равлик під дахом лопуха
 Меланхолійно пряде рижками.
 Равлик знає:
 Хлопчик більше не вийде!
 А цього юнака він не боїться,

Бо що юнакові до маленького равлика,
 Коли він хоче спіймати світ,
 Щоб звільнити його від панцира
 І пізнати усе – до осердя!
Юнак зупинивсь на порозі дитинства...
 Неохоче озирається,
 Різко стенає плечима,
 Немов сподівається
 Скинути решту дитячих страхів:
 «Живіть собі, але без мене!»
 Футбольний м'яч повис на руці...
 «Брись!» – наказав юнак.
 М'яч ображено нявкнув
 І сховався під ліжком...
 І ненависне піаніно
 Тихо зойкнуло
 Усіма забутими клавішами,
 Коли юнак рішуче переступив
 Поріг дитинства.
 Там, за хвірткою кольору неба,
 На нього чекали
 Три дороги кольору хмари
 І красива жінка,
 Яка несміливо торкнулася
 Його руки,
 Немов хотіла...
 Ні, не спинити – затримати:
 На мить, на хвилинку,
 Хвилиночку...
 Юнак обережно, але рішуче
 Вивільнив руку:
Ма-мо-о!

* * *

Стоїть статечний чоловік...
А поріг похмурий і стомлений...
З нього видно маленьке подвір'я
І похилену хвіртку
Кольору іржавого неба.
А ще – три дороги
Кольору болю.
Ходив усіма трьома –
Жодна не втамувала спраги...
Стоїть статечний чоловік...
Равлик біля калюжки
Пильно придивляється до гостя:
Впізнає і не впізнає...
Він не знає,
Про що думає статечний чоловік,
Тому завбачливо ховає розумні ріжки.
Так, про всяк випадок,
Бо ж равлик упевнений:
Хлопчик більшене виїде.
Стоїть статечний чоловік...
У кімнаті, де й досі живуть
Його дитячі страхи,
Щасливо зойкнуло
Старезне піаніно
Усіма забутими клавішами,
Судомно нявкнув під ліжком
Безповітряний футбольний м'яч...
До статечного чоловіка
Майже на пуантах
Підходить ще-й-досі-красива-жінка,
Недовірливо торкається рукава
Його здороженої сорочки.
Статечний чоловік
Несподівано озивається
Дитячим схлипом:
Ма-мо-о!

* * *

На високім-високім порозі
Сидить розгублений равлик.
Радарними ріжками
Безпорадно промацує космічну тишу:
«Де ж вони?!»
Равлик три години
Долав свою стежку до порогу.
Равлик підкорив поріг.
Равлик забув про страх.
Равлик дуже самотній без хлопчика.
Мамо!..

ЗИМОВА АРИТМІЯ

Цикл-кардіограма

Морози закували теплу душу,
Від сонця залишилася жарівка.

Як добре, що нікому вже не мушу.
Як тепло, що сьогодні не Петрівка.
Пообіцяй: «Я плакати не буду!» –
Сама собі чи впертому папузі,
Що світ ніяк не виведе у люди,
Бо заблукав у чорнім розгалуззі.

* * *

Хтось торкнув у небі вимикач,
Загасивши вікна і сніжини...
В розгалуззі хазяйнує ткач –
Восьмилापий, з крапкою на спині.
І нема дороги між тернин,
І сама собі не віриш: крапка!
...Втім, який павук в руках зими
Не відкине задубілі лапки?..

* * *

Тож не треба фантазій: зима не прощає.
Хто в полоні, той знає: утеча – брехня!
Не втекти від землі. Не дістатися раю.
Бог торкнув вимикач – і не видно ні дня.
Лиш старий килимок із трикутником долі –
Синя тінь від польоту й орнамент сльози –
Цілу крихту тепла від морозу відмолить,
Щоб зігріти в безчассі хрипкі голоси.

* * *

Бо прийдуть неждано, здорожені й сиві,
А чим частувати, крім пам'яті й снів?
Ще – платівка-ретро та півапельсина,
І – крихта тепла від скупеньких снігів.
Таки відмолить килимок, не злукавив.
Рай-птиці співають, а гості мовчать,
Бо кожен ковток чорно-білої кави –
Безмовної вічності строга печать.

* * *

Гріймось! Хай нудить годинник-нездара,
Що не впокорився злічений час.
Він із папугою – дві гави – пара:
Крила складуть – і «хоч ніч після нас».
«Ку-ку!» – зозульці, захриплій від часу.
«Ку-ку!» – морозам, що душу кляють.
...Вічність німує фальцетом і басом
Там, де останню сльозу віддають...

* * *

Я ж обіцяла: «Плакати не буду!»,
Хоч за вікном чатує хижа прірва
І світ ніяк не виросте у люди,
Чекає, певно, доки дах не зірве.
Тоді помчить, ламаючи орбіти,
Навстріч зорі й розгубленому Богу,
Який зітхне: «Ох, нерозумні діти,
Хіба таку вам речено дорогу?»

Куди звернули?!» «Та нікуди, Отче...
Отак ішли й самі себе проспали...»
...На паперті стара зима хихоче:
Йй у долоню бублика поклали...

СВІЧА

Тіло відболіло...
Налякана душа
Сховалася у наперсток.
Незакінчений рушник
Червону нитку
До неба простягає –
А там тільки зорі.
Там нема вишивальниць.
Там рушники заважкі:
Хмари їх не втримають –
Знову на землю постелять.
Ой Зеню – Зеню,
Трава зелена.
А хто ж нам весільний
На серпень вишиє?..
Випорхнула з наперстка,
Усміхнулася.
Дзьобнула свічку –
Погасила вогник.
Із гнотика гніздо звила –
Не хоче відлітати!
Усі її бачать,
Але ніхто не помічає...
Таємничий шепіт,
Як червона заполоч по сльозі:
«Свіча згасла...»

СПЕРЕЧАЄМОСЬ...

- І задля цього ось жити?
 - І в ім'я цього ось вмерти?
 - Та годі-бо, годі-бо сперечатись!..
- Ісікава Такубоку

А й справді: сперечатися дарма,
Коли душа лишається сама
На роздоріжжі правди і брехні.
Мій відчаю, допоможи мені!
...Голові,
Що котиться з плахи,
Мабуть, однаково,
За що чи в ім'я чого
Її відтяли від надії.
А ті-що-дивляться-на-Страту,
Про що думають вони,
Тимчасові спостерігачі
Вічного Страху?
«Хто наступний?
Невже я?»
«Ja, Ja!» – (*так – німецькою)

Охоче потішить
Змізернілих фаустів
Громадянин без сентиментів
На ім'я Мефістофель.
«А як же...»
«А ніяк!»
«Ми ж думали...»
«Чим ду...маєте,
Те й маєте!» –
Авторитетно припечатає
Переконаний раблезіанець
Дядько Митро...

...І полетять зневірені птахи
Шукати правди на чужі озера.
Їм димарі услід: «кахи-кахи»...
Птахи на згадку – неспалимі пера.
Бо вже насперечались на крові.
Питання вічні, а життя – хвилина!
І боляче відтятій голові,
Хоча давно в музеї гільйотина.
(«Найрадикальніший засіб
Від головного болю – гільйотина?»
Брехня!
Хоча ... пан Гільйотен був лікарем, –
Господи прости! –
Йому видніше...)
Життя смертельне. Смерть завжди жива...
Похмура філософія? Що вдієш...
Болить за світ смиренна Голова:
Він – Іоан. Він возвістив Месію!..

БАЛАДА ПРО ТРИ «С»

Контроверсійний цикл

Самосуд. Самосад. Самогон.
Ігор Павлюк

Контроверсія I

Три «С». Четверте «С» – село.
Ще є сльоза. Та це вже зайве:
Давно дорогу замело,
Ще й обмолочено комбайном,
Як ті жита, сівяв Бог
Й забув за клопотами в полі...
Тут кожен вже віджив за двох,
Хоч з'їсти встиг лиш дрібку солі,
А цілий пуд гріхів наїв,
Що й не донести до причастя...
...Поети плачуть – о наїв! –
Кричать до неба про нещастя:
«Село вмирає! Ви-ги-ба!»
...Проте ніхто не повернувся
До хати отчої... Судьба?
Чи... тиша у Всевишнім Вусі...

Калина

Упало ябко із дня нічийного.
Здуріла стежка – втекла у ліс.
Калина стала, мов світ, причинною,
Бо без причини згаса від сліз...
Калина – Жінка. А ви про ягоди?
Немає ягід! Є просто кров...
У Жінки очі давно не лагідні,
А на долонях – судьби тавро.

Хто випік його? Не згадає,
бо холодно...
Дві подушки в рамах, мов пух
від весни.
Колись були шиби, тепер –
білі голови.
Хтось прийде, постука: «Прости!
Не клени...»
Калині причулось: тут люди
не стукають.
Та Бог їм суддя, коли
інших нема.
Біду затулила стодавною
мукою:
біленька, солона, м'яка
і німа...

Колись вона украла клаптик неба...
За свідків – дві сусідки і Карпо,
Отой, «що двацять баб водив до себе»,
А двадцять перша відвела крило
Й так шмагонула, що злякались хмари,
Немов дощем відчули: «Відімстить...»
Бог все загоїв: і ганьбу, і нари,
Тож пам'ять серцю наказала: «цить!»
...Так і живуть: невінчана Калина
І клаптик неба, схований у сон.
І що кому: причинна? – не причинна? –
Дві подушки на зранене вікно.
...Упало ябко із дня нічийного...

Самограй

Він гнав себе, аж цвюхкали сліди.
Його хати дражнили «самогоном».
Це «Той, що ані хвилі не сидить», –
Сміялись і хрестились до ікони.
А він не знав, куди йому іти,
Як рятувати те, чого немає...
...Пекла остання дрібка доброти,
Немов сльоза від замкненого раю.
Він мав ім'я. Здається, Любомир.
Він має хату: три стіни і зорі.
Ще – їжачок, наївно-добрий звір,
І бита скрипка, помічниця горя.
«Люб-чи-ку...

Ти так давно не приходив...»
«Вибачайте, мамо. Ноги чомусь
Усе не туди біжать...»
«Знаю, синку...
А ми тут недавно
З твоєю Ганною стрілися.
В її душі
Такі печальні очі...
Ти б навідався.
Твоя Ганна.
Твоя скрипка –
Тобі й розраджувати...»

Заграла скрипка, аж веселка зблідла.
Ангелики завмерли на льоту.
Це ж скільки треба неземного світла,
Щоб взяти піднебесну висоту!
Високий голос. І ціна висока.
За кожну ноту плачено життям!
...І смертно плаче Непогасне Око,
І хлипа Любчик, мамине дитя.
...Хати затихли, бо злякались раю:
Вони впізнали Любка... Самограя!..

Контroversія II

Не повертайте на круги своя,
Не повертайте!
Курить гірким самосадам земля,
Тліє китайка,
Та, що спочине «на карих очах», –
Каркай – не каркай...
...Дим несолодкий в легенях прочах,
Наче цигарка.
Напевно, тому...
Він повернувся... Зітхнув: «Не вірте!»
Володар миру. Затуливітер.
Хай чадить пічка злим самосадам,
Зате є січень із білим садом.
Зате є вогник не тільки в серці...
Що буде далі? Спитай у смерті...

...Не повертайте на круги своя,
Не повертайте!..

НА ІРРЕАЛЬНИХ БЕРЕГАХ

Коли нема для кого відчинить –
Не двері – душу,
Коли зі світом в'яже вутла нить,
І та не служить,
Тобі не служить! Світу – й поготів:
Порвалась, згасла,
Чого іще чекаєш у житті,
Якого гасла?

А таки чекається, чекається.
Істини вмирають – і не каються.

Скрипка неба. Порвана струна.
Грайте, о Маестро! Смак вина
Хай дарує легкість всім «Капризам»,
Бо душа... Вона і так у ризах.
Золотих чи темних... Хто як бачить...
В мертвих днів сльоза – і та ледача...

Горять на ірреальних берегах
Реальні свічі.
Колись Господь збере наш срібний прах
Й посіє вічність.
А поки що, а поки що душа
В скафандрі серця
Беззахисна, але жива, жива!
Ти чуєш? Б'ється!

ТІЙ, ЩО ОЗИРАЄТЬСЯ...

Як вона озиралась, та дівчинка років п'яти!
Кучерявий ангелик, наляканий вистиглим
світом.

Хтось торкнувся плеча: «Не спиняйся,
ти мусиш іти...»

Хтось зітхнув: «А римується гарно: летіти –
боліти...»

І вона полетіла, та дівчинка років п'яти.

Заболіло листком, що з берези упав на крило.
Закричало плече за відтятою гілкою клена.
Найстрашніше було, коли снігом сльозу
замело.

А внизу голоси: «Хоч мала, але справді
шалена...»

Тихо зойкнув листок, що з берези упав на
крило.

Як вона озиралась, та жінка в рудому плащі!
Світ покірно мовчав, бо не відав, що має
казати.

На осінніх підборах тремтіли самотні дощі.
...Не окликнув ніхто із вікна споночилої хати,
Хоч вона озиралась, та жінка в рудому плащі...

Як вона озирається, дівчинка років п'яти!
Кучерявий ангелик на стежці із поглядом
Сфінкса.

Підкажи, добрий світе, куди ж їй, куди їй іти?!
І кому та сльоза на березових клаптиках
світла?

Недитяча сльоза на березових клаптиках
світла...

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ ДИПТИХ

І сказав Господь:
«Світ обпалених крил
Тимчасово зачинений –
Переоблік».

А в небі така неземна голуби́нь,
Що навіть в Дедала душа спочиває.
Десь скрапує віск на незайману тинь:
Напевно, Ікар пролітає над раєм.
Сьогодні не буде трагедій: свіча
Так рівно горить, ніби вірить в безсмертя.
Мій Ангеле, молю: не треба меча.
Ти ж бачиш, які ті хлоп'ята уперті.
Прости їм зухвалість. Вони ж золоті!
Ще встигнуть розбитись об камінь зневіри.
Не крила – крилята, а рвуться в політ!..
Вони ще нічого не знають про міру,
Якою воздасться їм за висоту,
За те, що небесні. За те, що наївні.
То що там в Сократа про смерть і мету?
Не знаю... У небі дороги нерівні...

2

Падають сливи –
синій світ.
Безкрило підійшла,
попросилася в гості.
Одна запитала:
«Скільки літ?»
...Недавно була
на калиновім мості.
Хто був там іще?
Забула ріка...
Хоч човник припнутий
ще вірить у диво.
Шукає весла
непокірна рука...
Падають сливи...

Дуже солодкі,
стигли дні.
Несила не піднять
і підняти несила.
Оса здивувалась:
«Це мені?»
Спитала жалом:
«Де крила?»
А що відповім?
...Згасала свіча,
і танули крила,
м'які, бо вразливі.
Рука не знайшла
рятівного плеча...
...Падали сливи...

